

Suomesta maa, jossa nuoriltakin kysytään

Johdatus nuorisovaltuustotoimintaan

Nuorisovaltuustotoiminnan perustan luovat demokratia, pyrkimys tasa-arvoisiin vaikuttamismahdollisuuksiin sekä nuorten aseman ja osallisuuden parantamiseen Suomessa. Nuorisovaltuustotoiminta on mukana rakentamassa näitä arvoja paremmin kunnioittavaa Suomea ja tuomassa päätöksentekoon nuorten näkökulmaa. Tämä periaateohjelma määrittelee arvoperustan, jolle Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – NUVA ry:n (myöhemmin tekstissä NUVA ry.) toiminta perustuu ja josta toivottavasti on apua yksittäisille nuorisovaltuustoille oman paikkansa löytämisessä kunnallisessa vaikuttamisessa.

Tämä periaateohjelma määrittelee NUVA ry:n periaatteet. Periaateohjelma on voimassa kunnes yhdistyksen kokous toisin päättää. NUVA ry. on uskonnollisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumaton rekisteröity yhdistys, jonka toimintaa ohjaavat lainsäädännön lisäksi yhdistyksen säännöt ja tämä periaateohjelma sekä erillinen tavoiteohjelma.

Perusoikeudet ovat vasta alku

Yleismaailmallisissa ihmisoikeussopimuksissa taataan kaikille ihmisille yhtäläinen oikeus ottaa osaa yleisten asioiden hoitoon välittömästi tai vapaasti valittujen edustajien kautta. Tämä yleismaailmallinen oikeus koskee kaikkia ihmisiä yhtäläisesti. Tämän vuoksi myös alle 18-vuotiaille tulee taata tämä oikeus heidän kehitystasonsa mukaan. Tämän päivän Suomi kunnioittaa yleismaailmalliseen tasoon verrattuna ihmisoikeuksia erittäin hyvin. YK:n ihmisoikeuksien julistuksesta on kuljettu pohjoismaissa pitkä matka eteenpäin. Kun perusasiat ovat kunnossa, ei kehitys saa loppua. Nyt on aika laajentaa demokratiaa koskemaan myös niitä, jotka asuvat tulevaisuuden Suomessa – nuoria.

Demokratia

NUVA ry. katsoo, että demokraattisen päätöksentekotavan tulee toteutua mahdollisimman laajasti. Nykyisessä maailmassa tämä antiikin ajalla määritelty kansanvaltaisen yhteiskunnan ihanne toteutuu lähinnä edustuksellisen demokratian kautta. Edustuksellisen demokratian varjopuolena on se, että vain harvoilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa päätöksiin. Varsinkin nuorten pääseminen edustuksellisen demokratian valtaa käyttävälle tasolle on monesta syystä hyvin harvinaista.

ESITYS PERIAATEOHJELMA

Nuorisovaltuustot vastaavat tarpeeseen saada nuorille todellinen mahdollisuus yhteiskunnalliseen päätöksentekoon osallistumiseksi. Käytännön syistä edustuksellinen demokratia on kaikkine varjopuolineenkin ainoa laajasti käyttökelpoinen keino. Tästä syystä nuorisovaltuustojen tulee olla edustuksellisen demokratian periaatteilla toimivia.

Nuorisovaltuustojen tulee pyrkiä olemaan ensisijaisesti välittömällä vaaleilla valittuja. Jos edustuksellista demokratiaa ei haluta tai voida toteuttaa, tulee silloin kaikkien halukkaiden nuorisovaltuustoikäisten nuorten päästä vaikuttamaan kunnassa nuorisoa koskeviin asioihin nuorisovaltuuston toimintaan osallistumalla.

NUVA ry. katsoo, että monimutkaiset hierarkkiset valintamenettelyt tulee poistaa suomalaisista nuorisovaltuustoista mahdollisimman pian. Malli, jossa nuoret valitsevat ensiksi edustajansa jotka valitsevat varsinaiset edustajat voi olla toki osa Suomen nuorisovaltuustotoiminnan historiaa, muttei nykyisyyttä. Tämän vuoksi NUVA ry. katsoo, että kaikenlaisista valitsijamiesjärjestelmää muistuttavista nuorisovaltuustojen valitsemismalleista tulee päästä eroon niin pian kuin mahdollista.

Laki on tehty noudatettavaksi

Jo tätä ohjelmaa kirjoitettaessa, vuonna 2007, suomalaisilla nuorilla on tiettyjä lakisäätteisiä oikeuksia. Vuonna 2006 voimaan tullut nuorisolaki takaa kaikille nuorille oikeuden tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa.

Myös kuntalainsäädäntö antaa nuorille oikeuksia. Kuntalainsäädäntö antaa osallistumisoikeuksia kaikille kuntalaisille, ei vain 18-vuotiaille. Näiden lisäksi myös muu lainsäädäntö antaa nuorille yhteiskunnallisia oikeuksia.

Laaja-alaisen demokratian Suomi

Suomen tulisi olla maa, jossa jokaisella kansalaisella on mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon etenkin lähiympäristöä koskevissa asioissa. Tämä mahdollisuus tulee taata lastenparlamenttien, nuorisovaltuustojen, kunnallispolitiikan ja elämän ehtopuolella eläkeläisneuvostojen kautta. Lisäksi kunnan poliittisen organisaation rinnalla toimiville kansalaisjärjestöille tulee antaa tosiasialliset mahdollisuudet toimia ja niiden mielipiteet tulee ottaa päätöksentekoon arvokkaana lisänä. Vain näin voidaan puhua demokratiasta, todellisesta kansanvallasta harvainvallan sijaan.